
Obecne vlastnené zdroje obnoviteľnej energie v kontexte energetickej demokracie

Barbora Adamková, barbora@adamkova.eu

Diplomová práca obhájená na Katedre environmentálnych štúdií, jún 2021

Klimatická kríza a nutnosť prechodu na OZE

- zvyšujúca sa spotreba energie -> nárast emisií skleníkových plynov -> klimatická kríza, ekologický kolaps a zvyšujúce sa sociálne nerovnosti
- hrozba zvýšenia globálnej teploty o 1,5°C v porovnaní s predindustriálnou érou a koniec ľudského života ako ho poznáme
- uhlíková neutralita do roku 2050 - dekarbonizácia a prechod na obnoviteľné zdroje energie (OZE) (Intergovernmental Panel for Climate Change (IPCC) , 2018)

Rozvoj OZE

- *energy transition vs energy addition* (York, a iní, 2019)
- pozor na “*energy boomerang effect*” - efekt energetického bumerangu (Gunderson, a iní, 2018)
- rozvoj OZE nie je iba technologickým riešením
- potreba cieleného znižovania energetickej a materiálnej spotreby - koncept nerastu (degrowth) (D'Alisa, a iní, 2015)
- dôraz na kolektívne vlastníctvo - energia ako občina, nie komodita (Martinez, 2017)

Energetická demokracia

- hlavné piliere:
 - decentralizácia energetiky;
 - energetický systém bez korporácií, so spoločnou kontrolou nad distribučnou sieťou aj zdrojmi energie ktorá zabezpečí, že nikto nebude trpieť energetickou chudobou;
 - bez fosílnych palív;
 - nesmie spôsobovať škody ľuďom ani prírode (Kunze, a iní, 2014 s. 9)
- pôvodná myšlienka je radikálna, žiada demokratizáciu zdrojov energie a zmenu súčasného ľudského postojú ku spotrebe energie

Aspekty energetickej demokracie

- Kunze a Becker (2014) identifikujú 4 aspekty ED:
 1. vlastníctvo
 2. demokratizácia a participácia
 3. pridaná hodnota výroby a zamestnanosť
 4. ekológia a sebestačnosť
- Szulecki (2018) prichádza s novým typom občana - tzv. prosumer (producer + consumer)

Energetická politika Českej republiky

- pomalý odstup od uhlia, podpora jadrovej energetiky, nezáujem o OZE
- dlhodobo bez legislatívnej podpory OZE
- definícia komunitnej energetiky až v pripravovanej novele energetického zákona
- verejná mienka v ČR - útlm uhlia, podpora OZE, samovýrobcov energie aj prechod obcí na OZE (Hnutí DUHA, 2020a)
- 36 obcí s obecnou vlastneným zdrojom tepla, 129 s obecnou vlastnenými OZE, 1 energeticky sebestačná obec, 0 energetických družstiev (Hnutí DUHA, 2020b)

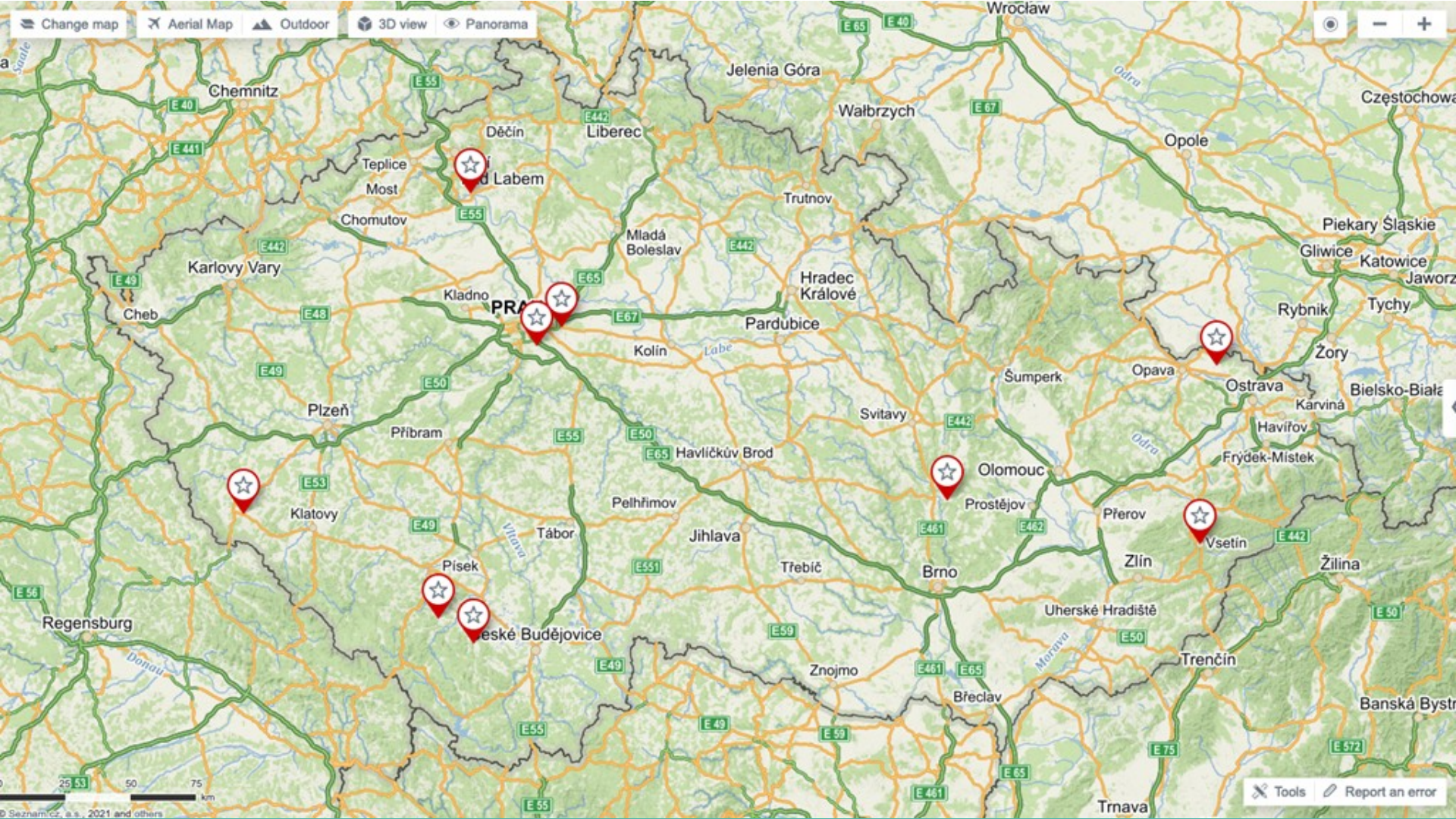
Metodologický rámec

- Diplomová práca si kladie za cieľ odpovedať na tieto otázky:
 1. Aké aspekty energetickej demokracie sú vo vybraných prípadoch obecné vlastných zdrojov obnoviteľnej energie naplnené? Aké aspekty naplnené nie sú?
 2. Akými spôsobmi a v akých podobách sa aspekty prejavujú?
 - 2.1 Využívajú školy FVE na svojich strechách k informovaniu a vzdelávaniu žiakov a žiačok?

Metodologický rámec

- kvalitatívna komparatívna analýza
- štyri aspekty energetickej demokracie a osem indikátorov
- 9 obcí, 7 krajov, 11 respondentov a respondentiek
- pološtrukturované rozhovory

	Názov obce	Počet obyvateľov	Kraj	Respondenti a respondentky
1.	Vlachovo Březí	1716	Jihočeský	Pavel Kouba (nezávislý), zastupiteľ
2.	Lhenice	2119	Jihočeský	Marie Kabátová (nezávislá), starostka
3.	MČ Praha - Běchovice	2733	Hlavní město Praha	Ondřej Martan (ODS), starosta
4.	Bolatice	4478	Moravskoslezský	Herbert Pavera (TOP09), starosta
5.	MČ Praha - Kunratice	9428	Hlavní město Praha	Vít Beran, riaditeľ ZŠ Kunratice
6.	Domažlice	11094	Plzeňský	Radek Wiesner (ANO), II. miestostarosta
7.	Boskovice	11417	Jihomoravský	Milan Strya, konateľ Služby Boskovice s.r.o.; Štěpán Brus, konateľ Mix Max - Energetika s.r.o.
8.	Litoměřice	23849	Ústecký	Jaroslav Klusák, energetický manažér mesta Litoměřice v rokoch 2011 - 2019
9.	Vsetín	25974	Zlínský	Hynek Hromada, riaditeľ ZŠ Vsetín, Rokytnice 436; Jitka Šimarová, ekonómka ZŠ Vsetín, Rokytnice 436

Aspekty ED	Vlastníctvo		Demokratizácia a participácia			Pridaná hodnota výroby a zamestnanosť	Ekológia a sebestačnosť	
Indikátory	Kolektívne vlastníctvo zdrojov energie	Vlastnícky podiel obce na distribučnej sústave	Participácia miestnych obyvateľov a obyvateľiek	Vzdelávanie verejnosti a prístup k informáciám	Vzdelávanie žiakov a žiačok	Zisk je využitý k rozvoju obce	Primárnym cieľom výroby nie je zisk	Ekologické a environmentálne dôvody k inštalácii
Bolatice	+	-	-	+	+	+	+	+
Boskovice	+	-	-	-+	-	+	+	+
Litoměřice	+	-	-	+	+	+	+	+
Praha - Běchovice	+	-	-	-	-	+-	+	-
Praha - Kunratice	+	-	-	-+	+	+	+	+
Domažlice	+	-	-	-+	+	+-	+	-
Vsetín	+	-	-	-+	+	+-	+	+
Vlachovo Březí	+	-	-	-+	+	+	+	-
Lhenice	+	-	-	-+	+	+-	+	-

Analytická časť I

- **Aspekt 1 – Vlastníctvo**

- 1a – Kolektívne vlastníctvo obnoviteľných zdrojov energie**

- Kto a akou formou vlastní vybrané OZE je jedným zo základných pilierov energetickej demokracie.

- 1b – Vlastnícky podiel obce na distribučnej sústave**

- Kto vlastní distribučnú sústavu, aký má jej vlastníctvo vplyv na realizáciu a prevádzku projektov obecnej OZE a konkrétne FVE.

Analytická časť II

- **Aspekt 2 – Demokratizácia a participácia**

- 2a – Participácia miestnych obyvateľov a obyvateľiek**

- Kto sa zapája, prípadne môže zapojiť do rozhodovacích procesov o samotných FV projektoch a do celkového energetického manažmentu mesta.

- 2b – Vzdelávanie verejnosti a prístup k informáciám**

- Aké princípy uplatňujú obce k informovaniu a vzdelávaniu miestnych obyvateľov a obyvateľiek a zároveň aké materiály sú dostupné.

- 2c – Vzdelávanie žiakov a žiačok**

- Využívanie FVE na strechách škôl k informovaniu a vzdelávaniu miestnych žiakov a žiačok.

Analytická časť III

- **Aspekt 3 – Pridaná hodnota výroby a zamestnanosť**

- 3a – Zisk je využitý k rozvoju obce**

- Akým spôsobom sa rozdeľuje a na čo sa používa zisk plynúci z inštalácií FVE, kto o jeho využití rozhoduje.

Analytická časť IV

- **Aspekt 4 – Ekológia a sebestačnosť**

- 4a – Primárnym cieľom výroby nie je zisk**

- Aké sú motivácie za inštaláciou obecných FVE na strechy budov.

- 4b – Ekologické a environmentálne dôvody inštalácie FVE**

- Akú rolu hrá vo vybraných prípadoch ochrana životného prostredia a klímy.

Záverom

- Ani jeden z vybraných prípadov nie je možné definovať ako príklad energetickej demokracie
- Otvoriť nové otázky a perspektívy by umožnilo zameranie sa na obecné vlastnené obnoviteľné zdroje k produkcii energie nielen zo slnka a tiež k produkcii tepla
- odstup od uhlia a spravodlivá transformácia
- legislatívne ukotvenie komunitnej energetiky a nová forma podpory pre OZE

Bibliografia I

D'Alisa, Giacomo, Demaria, Federico a Kallis, Giorgos. 2015. *Degrowth: a vocabulary for a new era*. London : Routledge, Taylor & Francis Group, 2015. 9781138000773.

Gunderson, Ryan, et al. 2018. Social conditions to better realize the environmental gains of alternative energy: Degrowth and collective ownership. *Futures*. 2018, Vol. 99, pp. 36-44.

Hnutí DUHA. 2020a. *ch projektu*. Brno : Hnutí DUHA, 2020a.

Hnutí DUHA. 2020b. *Co zvládnou obnovitelné zdroje v ČR*. Brno : Hnutí DUHA, 2020b.

Intergovernmental Panel for Climate Change (IPCC) . 2018. *Global Warming of 1,5C*. 2018.

Kunze, Conrad and Becker, Sören. 2014. *Energy Democracy in Europe: A survey and outlook*. Brussels : Rosa-Luxemburg-Stiftung, 2014.

Bibliografia II

Martinez, Cecilia. 2017. From Commodification to the Commons: Charting the Pathway for Energy Democracy. [aut. knihy] Denise Ed. Fairchild a Al Weinrub. *Energy Democracy: Advancing Equity in Clean Energy Solutions* . Washington, DC : Island Press, 2017.

Szuclecki, Kacper. 2018. Conceptualizing energy democracy. Environmental Politics. *Environmental Politics*. 2018, Vol. 27, 1.

York, Richard a Bell, Shannon Elizabeth. 2019. Energy transitions or additions? Why a transition from fossil fuels requires more than the growth of renewable energy. *Energy Research & Social Science*. 2019, Sv. 51.